

L N B

LNB PRESES APSKATS
20-11-2020

Sagatavoja:
**INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMU UN SBA NODAĻA
UZZIŅU UN INFORMĀCIJAS CENTRS**

Kocēnu novada pašvaldība pārīzdevusi Latvijā pirmo pavārgrāmatu

Elīna Upīte

Kocēnu novada dome

Kocēnu novada pašvaldība ir pārīzdevusi Latvijā pirmo pavārgrāmatu "tā pirmā pavāru grāmata 414 senas receptes no 18. gadsimta", ko no vācu valodas iztulkoja un 1795. gadā Rubenes drīkētavā izdeva Rubenes luterānu draudzes mācītājs Kristofs Harders.

Grāmatas prezentācija norisinājās 17. oktobrī Kocēnu kultūras namā. Ievērojot ar Covid-19 izplatības ierobežošanu saistītos piesardzības noteikumus, pasākums norisinājās nelielā apmeklētāji skaitā, kas pārstāvēja grāmatas izdevējus – Kocēnu novada pašvaldību, projekta finansētājus – Vidzemes plānošanas reģionu, kā arī grāmatas tapšanai iesaistītās personas – dizaina autore Inese Hofamane un Jelgavas tipogrāfija, viesi – Rubenes draudzes mācītājs Artis Egličs, pavāri un vēsturnieki.

Kocēnu novada domes priekšsēdētāja vietniece Evīja Nagle: "Kocēnu novadā 2020. gada 17. oktobrī, kad tika atvērta un ikviens interesentam dota iespēja saprotamā valodā iepazīties ar pārīzdoto pirmo Latvijā izdoto pavārgrāmatu, bija tikpat nozīmīgs notikums kā 1795. gadā, kad Rubenē no labākajām vācu un franču virtuvju receptēm sastādīta, no vācu valodas iztulkota un K.Hardera privātajā drukātavā Rubenē izdotā pati pirmā pavārgrāmata Latvijā. Muižas tolaik dominēja franču iespaids, tādā ar to pavārgrāmata akcentē franču, vācu un latviešu kultūru saskarsmi. Virtutes kultūra un galda kultūra tajā laikā bija īpaši attīstīta, izsmalcināta un ar milzīgu nozīmi kopējās kultūras norisēm, tamēj uzskatāms, ka notikums bija tikpat nozīmīgs kā tālajā 1795. gadā arī Vācijas un Francijas kultūrās, kad Bēthovens pirmo reizi uzstājās Vinē un Marseljēze tika pieņemta kā Francijas himna. Turklāt uzsvērmas fakti, ka ir atjaunots un padarīts pieejams līdz šim saglabājies 1795. gadā izdots "Tā pirmā pavāru grāmata" eksemplārs, kas rūpīgi ir tīcis un tiks glabāts Latvijas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu nodalā un Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu krājumā. Savukārt Rundāles pils Mākslas pētniecības nodalās galvenā speciāliste un izstāžu kuratore Lauma Lancmane klātēs iepazīstināja ar prezentāciju par 18. gadsimta virtuvi, kura aplūkotas tā laika pavārgrāmatas, pavāri un virtuves telpas.

Noslēgumā bija baudīt uzkodas, ko pagatavoja un pasākumam dāvināja Rundāles pils restorāna pavāri Sanitas Milleres vadībā, iedvesmojoties no pirmās pavārgrāmatas receptēm. S.Millere, kura šo pavārgrāmatu dēvē par "bibeli virtuve", senās receptes pēta jau 27 gadus un uzskata grāmatas pārīzdošanu par ļoti svarīgu notikumu kulinārajā pasaulē. Savukārt Kokmuīžas alus piedāvāja nogaršot savu jaunāko brūvējumu "Tests Nr. 11".

Grāmata ir spilgta rokoko laika muižu jeb elegantās pasaules lieciniece, laika, kur ikviens joma tika pārvērsta mākslā un īpaši kulinārija. Grāmata ir bagāta ar 414 riktēm (ēdienu receptēm) no 18. gadsimta deviņās nodalās, ledvesmojoties no grāmatas tapšanas laikmeta izzīmēm un pateicoties mākslinieciem I.Hofmanes un Jelgavas tipogrāfijas sadarbībā, arī šodien šī grāmata ir kā mākslas darbs un vēstures lieciniece. Īpaši novērtējams un izceļams ir tulkotājs Dr. Philol. Egitas Provejas devums, jo grāmata precīzi saglabā 18. gadsimta izteikšanās manieri un K.Hardera bagātīgo latviešu valodas vārdu krājumu.

K.Hardera mērķis bija izdot mācību grāmatu mužu pavāriem, to apstiprina receptēs bieži lasāmajais teksts, piemēram, "kā to vrikando (gaļas gabals no teļa pakaljējās ciskās) būt taisīt, tas jau ir mācīts pie 71. rikta (ēdiena)" vai "kā tas taps mācīts 4. nodalā "Na dārza lietām"". No šodienas kulinārās kultūras skatoties, grāmata dod iespēju bagātināt arī mūsu virtuves ar neierastiem produktu salikušiem, pazīstamam un iecienītus ēdienus jeb riktu bagātināt ar citādiem garšaugiem. Lai ikvienam grāmata dod iedvesmu

"izpučēt un darīt gardas riktes, beicēt, restēt, nocept un ikvienu ideju iztaisīt tiklielu un augstu kā vajagā!"

Kocēnu novada pašvaldības paveikto atzinīgi novērtēja ilggadējais Rundāles pils muzeja direktors, mākslas vēsturnieks un gleznotājs Imants Lancmanis: "Vēlos izteikt apbrīnu un pateicību Kocēnu novada pašvaldībai par drosmi uzņemties ko tādu, kas var šķīst ekstravagants – pavārgrāmata no 18. gadsimta, taču šeit skaisti nostrādāja tas, ka grāmatas autors ir vietējais mācītājs, Rubenes draude un lēgenda par Livonijas Indriku un viņa hroniku, un viss tas piešķir šai vietai īpašu burvību. Kocēnu novada pašvaldība rāda piemēru, ka katrai vietai ir kaut kas išpāš, ko vajadzētu izcelt"

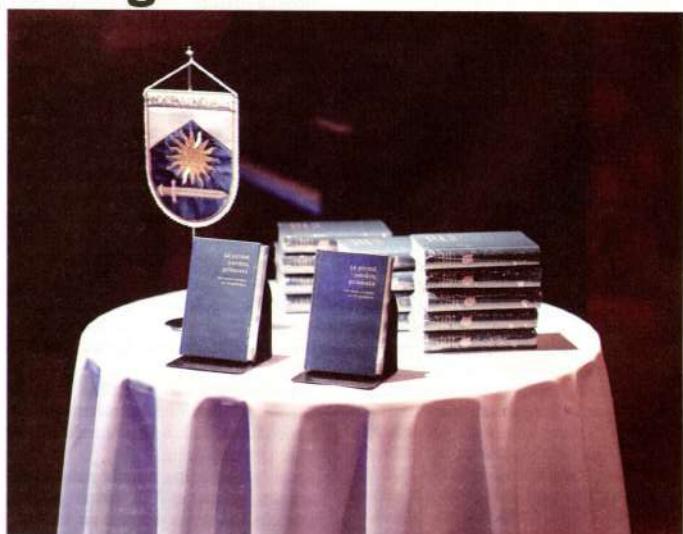
Pasākumu bagātināja Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadītāja Andra Vilka stāstījums par pavārgrāmatu, kulinārijas un galda kultūras vēsturi. Jāatzīmē, ka Vilka kungs Kocēnu novadā viesojas jau otro reizi – pirms tikšanās reize bija 2015. gadā, kad Rubenē aizsākās Indriķa dienu tradīcija. Šajā pasākumā dzīma ideja par Kocēnu novadam un Latvijai būtiskā kultūrvēsturiskā mantojuma – pirmās pavārgrāmatas – pārīzdošanu, saglabājot un padarot to pieejamu plašākam interesentu lokam, jo grāmatas oriģināls, kas bija apskatāms atklāšanas pasākumā, pieejams pētniekiem vien trīs eksemplāros Latvijas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu nodalā un Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu krājumā. Savukārt Rundāles pils Mākslas pētniecības nodalās galvenā speciāliste un izstāžu kuratore Lauma Lancmane klātēs iepazīstināja ar prezentāciju par 18. gadsimta virtuvi, kura aplūkotas tā laika pavārgrāmatas, pavāri un virtuves telpas.

Noslēgumā bija baudīt uzkodas, ko pagatavoja un pasākumam dāvināja Rundāles pils restorāna pavāri Sanitas Milleres vadībā, iedvesmojoties no pirmās pavārgrāmatas receptēm. S.Millere, kura šo pavārgrāmatu dēvē par "bibeli virtuve", senās receptes pēta jau 27 gadus un uzskata grāmatas pārīzdošanu par ļoti svarīgu notikumu kulinārajā pasaulē. Savukārt Kokmuīžas alus piedāvāja nogaršot savu jaunāko brūvējumu "Tests Nr. 11".

Grāmata iepriekšējiem iegādātājiem Kocēnu novada pagastu pārvalžu kasēs, kā arī jaunizveidotajā Zilākalna kultūrvēstures un apmeklētāju centrā. Cena: 15 eiro. Grāmatu iepriekšējiem iegādātājiem un saņemt pasta sūtījumā, kas ir papildu maksas pakalpojumus. Tālr. uzņēmām: 27891655.

Projekta "Grāmatas "Tā pirmā pavāru grāmata, no vāces grāmatām pārtulkota" izdošana" kopējā izmaksas ir 6770,18 eiro, no kuriem 3221 eiro ir Vidzemes plānošanas reģiona un Valsts Kultūrkapitāla fonda finansējums, atlikusi izmaksu daļa ir Kocēnu novada domes līdzfinansējums.

Recepšu tulkošanu nodrošina iesaistītās "Interreg Estonia-Latvia" programmas pārrobežu projektā "Livonijas kulinārais ceļš".

Kocēnu novada pašvaldības pārīzdotā Latvijā pirmā pavārgrāmata

Kocēnu kultūras nama vidējās poaudzes deju kolektīvs "Savieši"

Ilggadējais Rundāles pils muzeja direktors, mākslas vēsturnieks un gleznotājs Imants Lancmanis

Kocēnu novada domes priekšsēdētājs Jānis Olmanis un Rundāles pils restorāna direktore Sanita Millere

VIDZEME
CELS VED AUGŠUPI

LATVIJAS VALSTS MEŽI

VALSTS
KULTŪRKAPITĀLA FONDS

Avots: Kocēnu Novada Ziņas
Datums: 2020. oktobris

Lepirkums lasītāju gaumes veidošanai

LINDA KUSINA-ŠULCE

Augstvērtigu grāmatu iepirkums publiskajām bibliotekām šoruden ir iepriecinājis gan lasītājus, gan izdevējus, tomēr papildu līdzekļu piešķirms tam Latvijā ir bijis vairākas reizes mazāks nekā kaimīgalstis.

Koronavirusa pandēmija šogad mainījusi dzīvi un iedragājusi daudzus nozares, starp tām – arī izdevējdarbu. Ietekmes apmēru uz grāmatniecību precizi būs iespējams novērtēt tikai nākamā gada aprili, kad Latvijas Nacionāla bibliotēka (LNB) apkopos izdevēdarbibas datus par 2020. gadu, tomēr pat vērtejot ar neapbrūnotu aci, grāmatu nosaukumu kritums sāgād bijis ievērojams. Žurnāls "The Economist" 29. oktobra numurā ziņo, ka Francijā 2020. gada kopējais IKP kritums prognozēts 8,7%, Vācijā – 5,8% apmērā, tācū abās šās valstis kultūras nozares cieši ievērojami smagāk, proti, kritums bijis attiecīgi 25% un 13–23% atkarībā no jomas.

Lai pandēmijas ietekmi mazinātu, Kultūras ministrijai varasa tika piešķirti 9 756 937 eiro no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem". Dala no šiem līdzekļiem – 300 000 eiro – izmantota, lai iestonēt augstvērtīgu grāmatu iepirkuma programmā publiskajām bibliotekām.

Tācū, salīdzinājumā ar kaimīgalstīm, summa grāmatu iepirkumam publiskajām bibliotekām Latvijā dienējē ir nenozīmīga. Lietuvā, pēc neoficiāliem datiem, šogad tam atvelets pusotru miljons eiro, bet Igaunijā publisko biblioteku krājumu papildināšanai valsts katru gadu atveltu diviem miljoniem eiro. Turklat nāzīmēs, vai Latvija grāmatu iepirkums publiskajām bibliotekām notiks nākamgad, vai arī līdzekļi šim mērķim kārtējo reizi netiks atrasti.

600 nosaukumu no 33 izdevniecībām

Solvita Ozola, LNB Bibliotēku attīstības centra galvenā bibliotekāre, "Kultūrzmēm" pastātīja, ka šogad iepirkumi organizēti mazliet atšķirīgi no iepriekšējām reizēm. Soreiz izdevniecības iestīja sakarstus ar pedējo divu gadu laikā izdotajiem augstvērtīgajiem oriģināliteratūras darbiem, dokumentālo literatūru un tulkojumiem. Kopumā sakotnēja saraksta bijis vairāk par 600 nosaukumi grāmatam no 33 izdevniecībām – pavisam tika piedāvā-

SHUTTERSTOCK PHOTO

Bibliotēku krājumi krīzes laikā ir papildinājušies ar augstvērtīgām grāmatām, kas iepirkas par valsts naudu, tomēr nav pārliecības, ka tā būs īglaičīga politika.

ti 157 151 eksemplāri par kopējo summu 1 440 932 eiro. No šiem darbiem komisija izvēlējusies 362 nosaukumus kopšakaitā 32 615 eksemplāros. Viņi katrs nosaukums iegādās 181 eksemplāru, un katrā reģiona galvenajā bibliotekā, kā arī Latvijas Neredzīgajā bibliotēkā, atkarībā no bibliotēku skaita konkrētajā reģionā, tika piešķirta konkrēta naudas summa grāmatu izvelei no piedāvātā grāmatu saraksta.

Prioritāri LNB aicināja iepirkumā piedāvāt grāmatas, kuras pēdejais gados guvušas starptautisku un nacionālu atzinību – nominētas vai arī ieguvušas Latvijas Literatūras gada balvu, balvu "Zelta abele", Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu un tam-

lidzīgi. Tad ikviens bibliotēka izvēlējās sev nepieciešamās grāmatas. Kopš 28. oktobra katru dienu līdz 3. decembrim bibliotekas brauc pēc saviem komplektiem.

Jāsālāgo ar katras bibliotekas vajadzībām

Pirmie, kas sanēmuši savu grāmatu komplektu, ir Bauskas Centrālā bibliotēka (BCB), kas pēc tā devās jau 28. oktobri. Bauskas Centrālās bibliotekas un tā filiālu, kā arī četrus apkārtēji novadītās bibliotekas vajadzībām bijis iepējams izvēlēties grāmatas 15 404 eiro vērtība, sacīja bibliotekas direktore Māra Kuljakauska. Viņa norādīja – kaut gan summa izklausās liela, tā sadalāma starp 39 bibliotēkām. Tādējādi, kaut gan konkursu kopuma M. Kuljakauska vērtē atzinīgi, viņa norāda – tas prasījis un vēl prasījis butīgi ieguldījumu no komplektēšanas daļas speciālistiem: "Viņiem bija jāsālāgo piedāvājums ar katras bibliotekas vajadzībām, jāsaprot, kuras no piedāvātajām grāmatām katrā bibliotekā jau ir krājumā un kuras vāretu būt nepieciešamas, kā arī jāsaprot, cik tieši eksemplārus no katra nosaukuma atbilstoši piedāvajātai formулai mēs varam izvelejties."

Tā kā iepirkums sākta augustā, turklāt izdevēji sarakstā vareja iekļaut arī vērtīgas grāmatas no 2019. un pat 2018. gada, turklāt šogad, iepāši pavasarī un vasaras pirmā-

UZZINA

- No kopējā iepirkto grāmatu skaita 62% ir oriģināliteratūra, 38% – tulkojumi.
- 23% izdots 2020. gadā, 50% – 2019. gadā, bet 27% – 2018. gadā.
- 37,3% ir dailliteratūra, 39% – dailliteratūra bērniem, 9,3% – memoriālu un dokumentālu literatūru, 6,1% – populārizātniskā literatūra, 3,8% – uzzīju literatūra, 4,1% – zinātniskā literatūra, 0,4% – attēldevumi.
- Vidējā vienas grāmatas iepirkuma cena ir 10,36 eiro.

jā pusē, pandēmijas dēļ izdevēdarbība bija būtiski paleinājusies, daudzi no sarakstā iekļautajiem nosaukumiem jau bijuši bibliotēku krājumos. Tomēr pat tādā gadījumā atsevišķi lasītāji iepāši pieprasiem izdevumiem iepirkīt pa pildu eksemplāri.

Arī – papildu eksemplāri

Ari Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā Vērtīgo grāmatu iepirkumā iegūtie izdevumi jau saprēmti un sākusi to apstrādi. Trīs novadītās publiskajās bibliotekās vajadzībām atļauts izvelejties grāmatas 9541 eiro vērtība, un sōbīd notiek to reģistrēšana, kā arī pavadīsimu sagatavošana katrai grāmatai. Bibliotekas vadītāja Daina Girvaitē iepirkuma procesu vērtē atzinīgi, norādot vienīgi, ka daudzas no saraksta iekļautajām grāmatām bibliotekas bija jau paspejusās līdz augustam iegādāties. Tomēr visvalrāk pieprasītām grāmatām noderot arī papildu eksemplāri. Turklāt publiskās bibliotekas ir tās kultūras iestādes, kuras turpinās darbu arī pavasarī un vasaras pirmā-

tad, ja valsti iestāsies ceturtas – skarbkās – Covid-19 riska līmenis, tādēļ lasītāji noteiktā novērtēs savu bibliotēku krājuma papildinājumu.

Ar tehnoloģiju palīdzību

Valmieras bibliotēkā iepirkumā iegūto grāmatu komplekti nonāks novembrī beigās, pastāstīja direktore vietniece Kristīne Kine. Savukārt lasītāji tās varēs saņemt decembra otrajā pusē, kad jaunie izdevumi būs apstrādāti un sadalīti 28 bibliotēkām, kas ir Valmieras bibliotekas metodiskā pārraudzībā. Šā gada iepirkumu Kristīne Kine vērtē joti atzinīgi, uzsvērot, ka tas veikts atšķirīgi un profesionāli, turklāt līdztekus iepējai iegūt jaunas grāmatas bibliotekāriem notiek arī apmācības digitālajās prasmēs. Tehnoloģiju prasmes bibliotekāriem bijušas nepieciešamas arī iepirkuma – informācija par katras bibliotekas vēlmēmika apkopota "Google.doc". Lai bibliotekāriem atvieglotu darbu, Valmieras bibliotēka dokumenta iestrādāja for-

IZDEVNIECĪBAS "LATVIJAS MEDIJU" IZDEVUMI VĒRTĪGO GRĀMATU IEPIRKUMĀ

- Andra Manfelde, "Veja Virs un mēs", "Cerīslotā zīmējumi", "Zemnīcas bērni, "Mājas pārnāca basa";
- Jāna Egle, "Miljenkij ti moi", "Dzīmšanas diena";
- Valdis Eglijs, "Filmas vizuāla stilu noslēpumi";
- Saulijs Gribkauskas, "Padomju "generālgubernatori";
- Normunds Treimanis, "Aukstums. Tumsa. Bads";
- Nora Ikstena, "Runādāmies";
- Benās Berants, "Bubulbales";
- Rasa Drūmohvskiene, Gintars Jocijs, "Skudriņa Kapēcīte" 1 un 2;
- Alekanders Štefensmeijers, "Lizelote negrib mazgāties";
- Magdalena Hai, Tēmu Juhani, "Sausmu veikalīns";
- "Nezūdōs vērtības, VEF-100";
- Selja Ahava, "Lietas, kas krit no debesim".

muli, kas ierakstot katru jaunu nosaukumu, lāvusi uzreiz ieraudzīt, cik naudas atliek. K. Kine norāda – grāmatas, kas bija iekļautas iepirkuma sarakstā, ir tiesības augstvērtīgas, un tas šogad bijis labs atspējiena punkts kvalitatīva publisko bibliotēku krājuma veidošanai.

Īpaši vērtīgs ieguvums – bērnu grāmatas

Latgales Centrālā biblioteka, kurai Daugavpilī ir devīnas filiāles, par īpaši vērtīgu ieguvumu saja iepirkuma uzskata bērnu grāmatas. Izdevēju iesniegtajā sarakstā bijuši pavisam jauni un arī diezgan dārgi izdevumi, starp kuriem ka vērtīgakos Komplektēšanas un apstrādes nodajos vadītāja Tatjana Hodokova min izdevniecība "Zvaigzne ABC" iznākušo Agneses Vanagas un Agates Lieplētere "Pagalma enciklopēdiju", izdevniecības "Lielis un mazs" izdotu Svena Nürkvista grāmatu par vecūnu Petsonu un kāki Findusu "Pankuku torte", kā arī izdevniecība "Latvijas Mediji" klajā laisto katalānu autore Magdalenas Hai "Sausmu veikalīns".

"Loti labi bija tas, ka ikviens bibliotēku pati vareja izvēlēties, kuras grāmatas un cik eksemplāros tām nepieciešamas," pasvītroj Tatjana Hodokova. Viņa norāda – kaut gan šogad iznācis samērā maz grāmatu, tomēr bibliotēka nebijā paspējusi iegādāties piešķirtām daudzus izdevumus no LNB piedāvātā saraksta, tādējadi iepirkums bijis tiesām liels atbalsts.

Atbalstot izdevējus, pērk grāmatas bibliotēkām

Reģiona bibliotēkās nonāks jauni izdevumi vairāk nekā septiņu tūkstošu eiro vērtībā

LABS PAPILDINĀJUMS. Aizkraukles reģiona pilsētu un pagastu bibliotēkas drīzumā saņems vairākus simtus grāmatu, kas pirktais par valsts naudu, lai atbalstītu krīzē nonākušo grāmatniecības nozari.

Foto no Aizkraukles pilsētas bibliotēkas

Aizkraukles pilsētas bibliotēka, kas pilda arī reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas, saņemusi 778 grāmatas vairāk nekā septiņu tūkstošu eiro vērtībā, kuras tālāk tiks izdalītas visām Aizkraukles reģiona pašvaldībām un nonāks pilsētu un pagastu bibliotēkās.

AGITA GRĪNVALDE-IRUKA

Lai atbalstītu krizes skarto grāmatniecības nozari — grāmatu autori, ilustratorus un tulkoņus — un papildinātu bibliotēku krājumus ar augstvērtīgiem pēdējo gadu izdevumiem, Latvijas valdība šī gada jūnijā pēc Kultūras ministrijas izstrādāta rīcības plāna nolema piešķirt 300 000 eiro no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem Latvijas Nacionālajai bibliotēkai vērtīgo grāmatu iepirkumam.

Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas grāmatizdevējiem, literatūras un nozaru ekspertiem sagatavoja un piedāvāja reģionu galvenajām bibliotēkām un Latvijas

Neredzīgo bibliotēkai potenciālo iepērķamo grāmatu sarakstu, kurā tika iekļauti 362 grāmatu nosaukumi. Katrai reģiona galvenajai bibliotēkai atkarībā no bibliotēku skaita konkrētajā reģionā tika piešķirta konkrēta naudas summa grāmatu izvlelei no piedāvātā grāmatu saraksta.

Aizkraukles reģiona pašvaldību publiskās bibliotēkas saņēma 778 grāmatas (217 nosaukumi) 7513 eiro vērtībā no 27 izdevniecībām. Grāmatas vidējā cena iepirkumā bija 9,65 eiro. Grāmatas tiks sadalītas pa novadu pašvaldībām, kur tās nonāks bibliotēku ipašumā. Novadu lielākās bibliotēkas saņems grāmatas vismaz par 500 eiro, pārējās pagastu bibliotēkas — par 350 eiro. Aizkraukles pilsētas bibliotēkas vadītāja Valentina Laizāne stāsta, ka saņemtās grāmatas tiks nodotas Plaviņu, Kokneses, Skrīveru un Jaunjelgavas pašvaldībai, jo tās deleģējušas Aizkraukles kolēgiem pildit reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas. Neretas novada pašvaldība sadarbojas ar jēkabpiliešiem un grāma-

tas saņems no Jēkabpils reģiona galvenās bibliotēkas.

“Mūs var uzskatīt par samērā turīgu bibliotēku, jo mūsu budžets grāmatu iegādei ir 17 000 eiro gadā. Tājā skaitā arī grāmatu iegādei bērnu bibliotēkai. Savukārt kādai mazai lauku bibliotēkai grāmatas 350 eiro vērtībā varbūt ir trešā daļa visa gada budžeta, kas atvēlēta grāmatu iepirkumam. Tāpēc šīs grāmatu veidums noteikti ir labs krājuma papildinājums. Tās lielakoties ir pagājušā gadā un šogad iznākušas grāmatas,” stāsta V. Laizāne. Aizkraukles bibliotēkai vairāk izvēlēta speciāla nozaru literatūra, kuru ik-dienā iegādājas mazāk, priekšroku dodot dailliteratūrai. Savukārt citu novadu bibliotēkām ir gan dailliteratūra, gan speciāla nozaru literatūra.

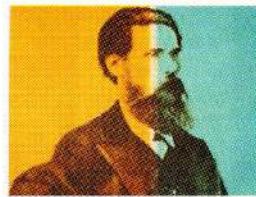
“Šogad gan ieviesto ierobežojumu un krizes, ko radījuši vīrusa izplatība, iespādā grāmatniecības nozarei klājas grūti. Iznāk mazāk grāmatu, lidz ar to arī bibliotēkai varam iegādāt mazāk jaunu izdevumu,” piebilst bibliotēkas vadītāja. ♦

Avots: Staburags

Datums: 06.11.2020

IZSTĀDE

Svinot Krišjāņa Barona dzimšanas dienu

Atzīmējot Krišjāņa Barona 185. dzimšanas dienu, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā atvērta Latvijas un Igaunijas kopizstāde *Tuvie-nepazīstamie: Igaunija, Latvija un Krišjānis Barons*. Tajā apskatāmi unikāli krājuma priekšmeti, piemēram, vairāk nekā simt gadu glabāts plavas āboliņa herbārijs no Latvijas Nacionālā dabas muzeja, līdz šim maz izstādīts, rets Barona rokraksts no piezīmju burtnīcas, kuras atvērumā redzams Krišjāņa Barona plāns 2. sējuma satura rāditājam no LU Akadēmiskās bibliotēkas un Misiņa bibliotēkas. Izstādē iekļauti arī visu mūs-

Avots: Ievas Padomu Avīze

Datums: 04.11.2020

TUVIE

No 30. oktobra

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā

Par godu Krišjāņa Barona 185. jubilejai uzsākts projekts *Ziedoņa muzejs ceļā ar Baronu*, kurā tapusi Latvijas un Igaunijas kopizstāde *Tuvie*, vēstot par igauņu un latviešu tautu vēsturiskajām kopsakarībām. Tajā apskatāmi vairāki unikāli muzeju krājuma priekšmeti, piemēram, simts gadus glabāts plavas āboliņa herbārijs, līdz šim maz izstādīts rets Krišjāņa Barona rokraksts no piezīmju burtnīcas u.c.

Avots: Lilit

Datums: 2020, oktobris

Dainu tēvam — 185

INESE ELSINA

Pieminot Krišjāņa Barona 185. dzimšanas dienu, 30. oktobri Latvijas Nacionālajā bibliotēkā atvērta Latvijas un Igaunijas kopizstāde „Tuvie-nepazīstamie: Igaunija, Latvija un Krišjānis Barons”.

Bez tam pārizdota un papildināta Krišjāņa Barona un citu latviešu 1859. gadā sarakstītā ģeogrāfijas grāmata „Mūsu Tēvzemes aprakstišana”.

Izstādes ideju un konceptu veidojusi Imanta Ziedoņa muzeja komanda kopā ar māksliniekiem, pētniekiem un kuratoriem no Igaunijas. Izstādē „Tuvie-nepazīstamie: Igaunija, Latvija un Krišjānis Barons” skatāmi vairāku muzeju unikāli krājuma priekšmeti, piemēram, vairāk nekā simt gadu glabāts plavas āboliņa herbārijs no Latvijas Nacionālā dabas muzeja, rets Krišjāņa Barona rokraksts no piezīmju burtnīcas, kuras atvērumā redzams

Krišjāņa Barona plāns 2. sējuma satura rāditājam, no LU Akadēmiskās bibliotēkas un Misiņa bibliotēkas. Izstādē iekļauti arī visu mūsdienu Baronu stāsti, kas tapuši pēc veiktā ceļa no Tartu līdz Dundagai.

Krišjāņa Barona un citu latviešu sarakstītā grāmata „Mūsu Tēvzemes aprakstišana” ir viena no pirmajām ģeogrāfijas grāmatām Baltijas reģionā. Krišjānis Barons un viņa laikabiedri, Krišjānis Valdemārs un Juris Alunāns,

to sarakstījuši 1859. gadā. Mūsdienu pētnieki papildinājuši izdevumu ar aktuālo par mūsdienām un skaidrojumus par Krišjāņa Barona un citu jaunlatviešu rakstītu. Grāmatā publicēti līdz šim neredzēti mākslas darbi no Vilhelma Purviša, Jaņa Rozentāla un citi Latvijas Nacionālā mākslas muzeja kolekcijas darbi, kā arī vēsturiska mūsdienu Latvijas teritorijas karte no Latvijas Nacionālās bibliotēkas arhiva.

Avots: Stars

Datums: 03.11.2020

Barontēvu meklējot. Vispirms jau – sevī... II

Jau rakstījām, ka 31. oktobri Jauņpils novada Struteles baznīcā un muižā, kā jau ierasts – reizi piecos gados, sanācā Jaudis, kas savu novadnieku Krišjāni Baronu pieminēja nu jau 185. dzimšanas dienā. Dainu tēva biogrāfiju pētījuši novadpētnieki, vēsturnieki muzejos; ir rikotas zinātniskās konferences, sarakstītas jaukas grāmatas, un tas viss, lai šī Barona taka neaizaug. Vairāk gan domājot par takām, kas mūsos. Bet mēs šoreiz braucām lūkot takas, kas, iespējams, aizaug pavism tiešā nozīmē...

Kā, pētot rakstus – nopietnus avotos, tai skaitā „Latvijas Vēstnesi”, sapratām, legendas savijas ar patiesību un tā rodītā vēsture, tādēļ dodamies uz „Āleslaukiem”, kas te-pat cejmālā aiz Struteles muižas uz Viesatu pusi vien dzerves kliedzēna attalumā, lai lūkot slaveno Barona mātes stādītā ābelei. Runā, ka vārdu tai devis Irmants Ziedonis savas ekspedīcijas laikā 1981. gadā, bet rakstos minēts, ka tās apkārtmērs tuvojas diviem metriem.

No mātes mājas – vien manteļskurstenis palicis

Dainu tēva mātes dzimtajā vietā – Āleslaukos – šobrīd redzamā divstāvu nomelneju koka ēka celta jau padomju laikos – 1954. gadā. Ta bijusi mežniecības strādnieku māja. Bet no vecajiem Āleslaukiem-palicis vien manteļskursteņa fragmenti, tā zina stāstīt 80 gadus sasniegusi šī mājas iedzīvotāja **Maiga Siliņa**. Viņa laipni piekrit parādīt, kur aug, kā rakstī vēsta, Krišjāna Barona mātes stādītā ābele, bet piebilst, ka sen uz to pusi nav gājus... 200 metrus līdz domājamajai vietai veicami neika 20 minūtēs, jo kundzei pārvietošanās iespējamu padara vien viņas „palidzīgi” – kruķīši. Vina rāda ozolu, kas esot stādīts laikā, kad Brikšķi (Barona mātes vecāki, – Red.) no „Āleslaukiem” pārcēlušies uz „Maikuži”. Nu tas jau dīzokka status.

Vēl Maigas kundze stāsta, ka Krišjānis Barons patiesībā nemaz neesot dzimis muižā, bet gan „Maikuži”, no kurienes uz Struteli aizvests vien triju dienu vecs. „Manā vecvēcmannīma muižā bija šuvēja, un vecvēcmannīma jaunībā arī turpat muižā strādāja. Vēcāmanna man to stāstīja, un es vīpai ticu. Tā es savas taisnības dēļ reiz sastrēdējos ar skolotāju Liliju Grišūonoku (Vēlāk

Maiga Siliņa «Āleslaukos»

Veco «Āleslauku» manteļskurstenja paliekas

Jansoni. – Red.), kas Baronu pētīja. Viņa mani pēc tam pavism nevarēja cieš. Es teoreiz skolā par apkopēju strādāju, teritoriju kopu... Tad lai-

kam ari savas kājas sabeidzu... Te-pat blakus ir mājiņa „Mednieki”, kur visus gadus vēl Brīšķenieitai mājiņa dzivoja. Tad atmāca tāda Pitrāne, kas to mājiņu Brīšķenieitai izkrāpa un pašu uz pansionātu aizveda nomirit.”

Norākam līdz bērzu jaunaudzei. Šie koki esot pirms gadiem pieciem stādīti. Spriežam, ka šūpuļa kārtītā kā par resnu, bet baltu bērza krustu no tāda uztaisīt varētu. Maigas kundze sāk vērtīties apkārt un saka, ka turpat aiz pirtīnas tai ābelei jābūt. Starp bēržiem atrodam arī mazu kokā drupu čupīju, kas kādreiz bija pirtīja, bet no Barona mātes ābeles ne ceļms nav palicis. Kārtīgi jaunais saimnieks zemi bērzu stādīšanai sagatavojis... Izauga labi finierkluci.

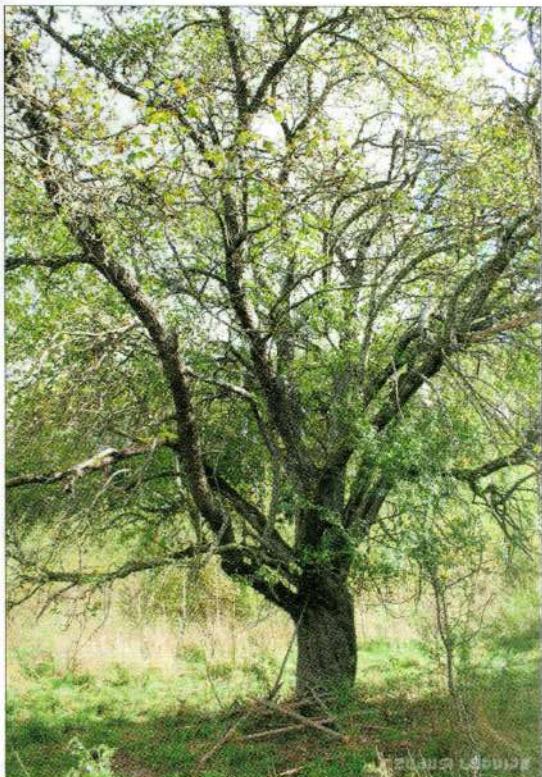
LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta vrietne literatura.lv varam lasīt:

Krišjāns Barons savās atmiņas („Atmiņas” 1924); sastādījusi Līna Barona rakstījis, ka viņa vecvectēvs bijis saimnieks Struteles Pladaru mājas. Pēc viņa nāves par saimnieku kļuvis viņa vienīgais dēls, Krišjāna Barona vecvēvs Ansis. Viņš bijis turīgs zemnieks un precējies divreiz. Krišjāna tēvs Juris bijis vecākais ģimenē, kurā auga vēl brālis Ansis un divas pusmāsas. Barona vecvēvs mira, kad tēvam Jurim bija 18 gadu. Būdams nepilingadīgs, viņš nevarēja būt saimnieks, un viņa pamāte apprečējās otreiz. Tādējādi dzimtas Pladaru mājas pārgāja svešas ģimenes ipašumā. Juris Barons (1796–1844) aizgāj strādāt „Maikužas”, kur viņa māsa bija ieprēcējusies par saimnieci. Sākumā par puisi, pēcāk kalpu, tur ari apprečējās ar Ajaslauku (Ājulauki, tagad Āleslauki. – Red.) māju saimnieku meitu Engelī Brikšķi (1793–1884). Krišjānis Barons ģimene bija jaunākais. Viņam bija sešas māsas – Anna (1818–1908), Katrine (1819), Made (1821), Kristine (1823–1893), Lize (1829–1916), Marija (1832–1910) un brālis Ansis (1827–1912).

Juris Barons Struteles muižā tika iecelts par vagaru, kur nostrādāja četrus gadus. Pēc tam kopā ar pārvāldnieku fon Hēmeru pārgāja darbā uz Iles mužu. Tur pagāja arī Krišjāna Barona bērnība līdz desmit gadiem vecumam, kad nomira tēvs Juris. Skolas gaitas vēlākais Dainu tēvs uzsāka tuvākajā skolā, kas atradās trīs jūdžu attalumā – Dobele.

Jaunaudzē pie pirtīnas drupām no ābeles ne vēsts

Krišjāna Barona mātes Ēnēles Barons dzives laikā (19.gs. sākumā) stādīta ābele. Tā laika lieciniece. 2016. gada 1. oktobris. Foto: Arturs Barons. Avots: zudusilatvija.lv

Avots: Neatkarīgās Tukuma Ziņas

Datums: 06.11.2020

Barontēvu meklējot. Vispirms jau – sevī...II

Maikužu liepu aleja tālāk nelaiž

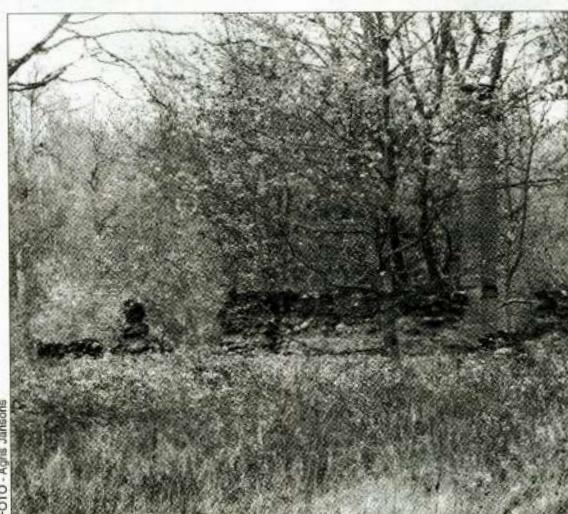
►9. lpp.

Uz Barona dzimšanas vietu liepas nelaiž...

Arvadāmies no Maigas kundzes un dodamies uz Maikužām. Nezinātājam varam pačukstēt, ka tas ir pa to taisno ceļu, kas no Strutēles muižas ved uz Meža kapiem. Pa ceļam – «Auči», «Vilkī», «Skāmestes», «Birznieki» un cīti mājvārdi, jo pašu māju jau vairs nav.

Vieita, kas nes mājvārdu Maikužas, ir privātpāšums – 50 hektāru paša meža viduci – aizaugošas un jau aizaugušas lauksaimniecības zemes. Bridinājuma zīmi izliekamies neredzam, jo mēs taču gribam redzēt MAIKUŽAS, kur, kā tagad zinām, ir dzimis pats Krīšjānis Barons, kur Imants Ziedonis aicinājis ozolus stādīt un kur tas arī izdarīts.

Vēl pārsint metru kājām, un esam Maikužu liepu alejas gala. Liepas savus zarus noaudzējušas līdz zemei, kā sargājot mājas no nelūgtiem viesiem. Redzam pa kādam pusaugu ozoliņam un kļavai, kas laikam Barontēvam par godu stādīti, bet sētā netiekam – liepas nelaiž un apkārtceļus arī negribas meklēt – vai mēs kādi laupitāji? Vien pāri

Vien Maikužu saimniecības ēkas mūri un skurstenis stāsta par vecajiem laikiem

jasmīnu un cerīju stādījumiem vid skurstenis...

Cik zināms, pēdējie šo māju saimnieki piedzivoja 1949. gada

25. marta izsūtišanu un nonāca Omskas apgabala Odeskas rajonā. Tie ir: Spalis Krīšs Krīša dēls, dzimis 1884. gadā, miris ceļā 1949. gada 30. martā; Spale Kristīne Pētera meita, dzimus 1886. gadā, Spale Elize Krīša meita, dzimus 1915. gadā; Spale Lolita Voldemāra meita, dzimus 1939. gadā; Spalis Jēkabs Voldemāra dēls, dzimis 1942. gadā. To, kāds bijis Spalu ģimenes tālakais liktenis pēc atbrivošanas 1957. gadā, vēl centīsimies noskaidrot. Aicinām arī jūs, savus lasītājus, darīt mums zināmus faktus par šo ģimeni. Un joti ceram, ka ipašumu atguvu kāds no Spalu ģimenes, lai šī vieta piedzivotu to taisnības augšāmcelšanos, ko pelnījusi katra Latvijas lauku māja, kas kļuvusi vien par mājvārdu, vietvārdu, kuru nākamās paaudzes jau nezinās...

Aug stāditie ozoliņi un kļavas

AGRIS JANSONS

Avots: Neatkarīgās Tukuma Zīņas

Datums: 06.11.2020

Andra Dzenīša glezna.

"Zīmēšana man ir tāda kā pašterapija, ar kuru esmu vienmēr nodarbojies tad, kad ir ļoti nozīmīgi, svarīgi brīži, gan labi, gan slīkti," teicis komponists Andris Dzenītis, kura gleznu izstāde Jaunās mūzikas festivāla "Arēna" noslēguma daļā līdz sestdienai, 7. novembrim, apskatāma Latvijas Nacionālās bibliotēkas izstāžu zālē. Viņš vairākkārt festivāla programmu krašnojis ar spilgtiem skaņdarbiem, kā arī bijis "Koncertcelojuma ar trojebusu vadītājs", taču šoreiz publikas vērtējumam nodod citu sava radošuma aspektu.

Avots: Kultūrzīmes

Datums: 04.11.2020

Dunalkas bibliotēkā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija - 2020"

Dunalkas bibliotēkā jau no vasaras beigām pilnā spārā rosās "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas" eksperti. Par žūrijas ekspertu var klūt katrs, kurš izlasa un novērtē viņa vecumam atbilstošas sešas kolekcijas grāmatas.

17. oktobri uz pirmo tikšanos bija aicināti gan iepriekšējo gadu žūrijas eksperti, gan jauni lasītāji, kuri gatavi iesaistīties izlasīto grāmatu vērtēšanā. Pasākuma apmeklētāji iepazīnās ar visu jauno grāmatu kolekciju, pārmainus veicot kādu aktivitāti.

Izlasiot 5+ grupas grāmatas, lasītājs uzziņās, kāpēc gurķiem nevajadzētu krenķēties un kā cits citam var palīdzēt, cik daudz mums nepazīstamu zvēru mīl pasaulei. Uzzīnās, kas ir Svisijs un kā saukt parīgā, ja nokļūst briesmās (tāpēc izmēģinājām slepeno rakstīšanu king-kong stilā). Iepazīst meitenes Rasas piedzīvojumus vasara. Varēs pamēģināt uzrakstīt dzejoli par jebko un pārbau-

dīt, kādas smaržas ir pasaulei. Vissvarīgākais būs iegūtās prasmes atpazīt un paust emocijas – prieku un bailes, bēdas un dusmas, mieru. Arī to kopīgi trenējāmies.

No 9+ grupas kolekcijas piedāvājumā ir aizraujošas grāmatas par izbēgušā trūšu puikas Tru piedzīvojumiem ("Papus Tru"), par Tālmežā veikto nodarijumu un vainīgā meklēšanu ("Vilka midznis"), par putnu un zvēru dzīvi mežā ("Meža meitene Maija"). Mēs izmēģinājām risināt kriminālās mīklas, atšķirt dažādas vilfībinas un noķert blēndarūs zaķēnus.

11+ grupas grāmatas apvieno tajās paustās atzinās: nekad nepadodīs, cīnīs par sevi un savējiem, atbalsti tuvākos, mīli un esi mīlets. Žūrijas eksperti dažas no šīm atzinājām izmēģināja uz vietas. Uzdevums bija uzbūvēt tādu līdmašīnu, kura noteikti lidos, magiskajā mežā atrast pazudušās būtnes, rūpēties par drošību, atbrīvojoties no

kaitēkļiem.

Stāstot par K. Lookas grāmatu "Lidostas blakfs ne-padodās", radās jautājums par blakfim – kas tās tādums, no kurienes? Izrādās, pasauļē ir apmēram 40 000 blakšu sugu. Latvijā sastopamas apmēram 360 sugas. Tad jautājums: kuras no tām dzīvoja lidostā? Lai nu kā, bet mājās no tām var izvairīties, ja ievēro finību un kārību.

15+ un vecāku žūrijas grāmatas ir tikpat aizraujošas. Viens nemaz te nevar aprakstīt.

Visjautrākais bija tas, ka arī Laikam ir vajadzīgas bikses. Tā nu katrs radīja savu modeļu un krāsojumu. Beigās, kā jau parasti, dažibnieki darināja sev dāvanījas. Šoreiz varēja tikt pie magiskās sēnes un draiskulīgā zaķēna.

Tā rosinoties, izmēģinot un pārbaudot, iepazīnām visas Dunalkas bibliotēkā esošās 2020. gada "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas" grāmatas.

Pasākuma beigās katrs eksperts sanēma veicināšanas balvu. Īpašs paldies tiem,

kurš jau ir izlasījuši visas sešas (cits pat vairāk) šī gada kolekcijas grāmatas! Paldies Kārlim, Oliveram, Esteri, Katrīnai, Kristīnei, Lāsmai, Gintam, Sandrai! Šogad žūrijas ekspertu darbu uzsākuši 12 bērni un jaunieši, kā arī astoņi vecāki.

Laipni aicinām pievienoties jaunus ekspertus!

Uz tikšanos bibliotēkā!

Sagatavojuusi Dunalkas bibliotēkas vadītāja
Gita Žigure.

Avots: Durbes Novada Zījas

Datums: 27.10.2020

Atrast izkaisītos dzejas pantus

Arvien lielāku popularitāti Latvijā gūst izlaušanās spēles, kurās dalībniekiem noteiktā laikā sadarbojoties, izmantojot atjautību, zināšanas, risinot mīklas, pamanot sakariņas, atrudot telpās paslēptus priekšmetus, jācenšas izķījut no telpas.

JĀNIS GABRĀNS

Šīdās spēles ienāk arī mūsu pusē, un jaunākais piedāvājums ir Cēsu Centrālajā bibliotēkā, kur kopš oktobra iespējams piedalīties, atraujotā izlaušanā spēlē "Dzejas detektīvs", kas risinās bibliotekas pagrabā. Spēles fabula vēsta, ka "zaglis GarnaDzejs no dzejas pasaules ieplānojis izskaut dzejoļus, kas pauž prieku. Šis nelagais nozriegums aizsākts, nolaupot legendāru dzejnieka Eduarda Veidenbauma dzejoļu, kas, neraksturīgi šim dzejniekiem, ir līkums un pacilājošs. Sērijevida dzejas laupīšana tiks pārstāta un dzejas pasaule glābta, kolīdz spēles dalībnieki, soli pa solim veicot uzdevumus, atradis izkāstītās dzejas rindas un pazušo dzejoļu sveiku un veselu uzņīsus virszemē".

Spēles dalībnieku uzdevums, pārvietojoties no telpas uz telpu, meklēt norādes un atrast šīs dzejas rindas. Bibliotekas sabiedrisko attiecību speciāliste Krista Annija Lauberga stāsta, lai piedalītos spēle, nav nepieciešamas zināšanas par dzeju, dzejniekiem un literatūru. Uzdevumi atrisināmi, liekot lietā atjautību un logiku.

"Sākumā bija doma spēli piedāvāt divus mēnešus, bet tagad esam nolēmuši, ka nenoteiksim gala terminu," saka K. Lauberga. "Sājā laikā publikus pasākumus rīkot nevar, bet sājā spēlē var piedalīties viena ģimene. Pēc pirma mēneša var teikt, ka interesē ir pieteikuma, tēsa, novembrī cilvēki kļūvuši nedaudz piersardzīgi, dažas komandas pat atsaka dalību."

Sobrīd spēli izmantojuši galvenokārt cēsnieki un arī valmierieši. Ūz jautājumu, vai spēle sarežģīta, cilvēki sakot - kā kurā brīdi. "Spēle radīs pēc mūsu iniciatīvas, stāsta K. Lauberga. "Pati piedalījoties izlaušanā spēlē Valmiera Domājot, ko sājā laikā, kad publikus pasākumus rīkot nevar, mēs bibliotēkā varam piedāvāt, sapratām, ka spēle ir labs risinājums. Mums ir piemērota telpa - pagrabs, kas neatracē ik-dienas procesam. Caur šo spēli kaut nedaudz vēlāmies pieprasīt uzmanību novadpētnieciem, tāpēc arī galvenais varonis ir Eduards Veidenbaums un vija dzeja. Dalībniekiem ir iespēja apskaitīties pagrabu, kur glabājas grāmatas, tā teikt, ieskaņīties mūsu darba aizkulisēs."

Vasarā, svinoš Cēsu kauju 101-gadadienu, Cēsu Vēstures un mākslas muzejs aicināja jauties

■ ATRISINĀJUMS SANEMTS. Cēsu Centrālajā bibliotēkā sabiedrisko attiecību speciāliste Krista Annija Lauberga sarēmusi no dalībniekiem nozagto dzejoli, un tūlt viņiem tiks nosūtīts apliecinājums, ka misija izpilda sekmīgi.

Foto NO ALBUMA

Šobrīd spēli izmantojuši galvenokārt cēsnieki un arī valmierieši. Ūz jautājumu, vai spēle sarežģīta, cilvēki sakot - kā kurā brīdi.

piedāvājumam - izlaušanā spēlei "Cēsu kauju legendas", kurā dalībniekiem stundas laikā jājūkst no ienaodnieka generāļa kabīnetā. Muzejpedagoģe Evita Mūceniece stāsta, ka šī spēle joprojām ir piedāvājumā. Aktivitākās mēneši bijusi jūnijā, jūlijā, tagad vīrus mazlet samazinājis aktivitāti. Viņa stāsta, ka lielākā daļa dalībnieku sekmīgi veikusi uzdevumu un izķījuvusi no telpas: "Dažkārt pierādījumu atrašana nav vieglā, bet dalībnieki ir priezi, par spēles laikā iegūto informāciju par Cēsu kaujam, tā laika vēsturiski - politisko stāvokli Latvijā. Ir patīkami konstatēt, ka cilvēki ir arī zinoji par vēstures tēmām, apbalvojumiem. Vēstures zināšanas palīdz, bet tas nav pats galvenais, tās var iegūt uz vietas, svarīgākais ir sadarbība un logiskā domāsana."

E. Mūceniece atzīst, ka izlaušanās spēle bagātina piedāvājumu, ar to muzejā ienāk jauna auditorija, arī šādu izlaušanās stabu fani, kuri brauc pa Latviju, piedaloties spēlēs.

Pērn biedrības "Nītaurepi" telpās Nītaures kulturas namā tika piedāvāta izlaušanās spēle "Latvija", ko biedrība realizēja Valsts Kultūrapātālā fonda

mērķprogrammas "Latvijai - 100" ietvaros. Spēles dalībniekiem bija iespēja iepazīt Latviju caur vēstures faktiem, Latvijas vērtībām, iepazīstot kultūru, notikumus, personības.

Biedrības vadītājs, Sacīmas deputāts Mārtiņš Steins stāsta: "Interese par spēli bija liela, pārīkami, ka apmēram puse dalībnieku, kas ieradīs, bija no citiem novadiem. Tā viņi uzzināja, kur ir Nītaure, dala tur viesojās pirmo reizi. Tālāk tie apmeklētāji bija no Rezeknes, Apes, daudz rīdzinieku, bet vairums no Cēsim, Valmieras. Apmeklētāji atzinīgi novērtēja spēles kvalitāti."

Spēles radītāji un veidotāji bijuši paši "Nītaureni", pārveidojot tās vajadzībām arī telpu kultūras namā. Lai arī pilnā apjomā spēles vairs netiek piedāvāta, M. Steins stāsta, ka atsevišķus elementus viņi joprojām turpina izmantot, dodoties izbraukumos: "Redzam, ka populāritāti gūst izlaušanās spēles, kas ir galda spēles formā, iespējams, mēs savu piedāvājumu varētu pārveidot jaunā versijā. Negribam to pilnībā nolikt malā, jo attributi, akcesuāri sagādāti, kāpēc tos neizmanton."

LAIKA Z		
Naktī		+5...+9 DR, 11/16 m/s
Dienā		+7...+10 R, 12/17 m/s
5.nov.	07:37 16:27	2 - labvēlīgs

Avots: Druva

Datums: 05.11.2020

Lasītāju ievēribai.

No 1. novembra š. g. pilsētas lasītavas bus atvērtas darbiens no 6.-9. vakāru un svētdienās no 3.-6. p. p. Lai apmierinātu cītautibas lasītajus, lasītava abonēs laikrakstus „Cēlonis”, „Rīgas Rundschau” un turneļu „Die Woche im Amt”.

Biblioteka grāmatas lasīšanai izsniegs svētdienās, trešdienās un piektīnās.

Darba laudis, griežiet vairāk vērības drukātanā vārdā! Ziedojet daju savā brīvā laikā lasīšanai, jo lasīšana sniedz dzīvinošu atpūtu!

Lasītavas komiteja.

Paziņojums Kuldīgas Ziņās 1926. gadā.

VĒRTĪGAISS BALSOJUMS

1920. gada 29. oktobrī Kuldīgas pilsētas dome izskata priekšlikumu atvērt lasītavu, mēnesi vēlāk darba kārtība papildināta ar jautājumu par lasītavas atvēršanu, un tiek nobalsošs par. Vienlaikus piešķirts vienreizējs 2000 Latvijas rubļu pabalsts darba sākšanai un 500 rubļu katru mēnesi uzturēšanai. Un 11. decembrī tā atklāta. Pēc laika vēl kāds labvēlīgs lēmums: no pilsētas valdes krajumiem izsniegt petroleju, cik vien lasītavas lampām vajadzīgs.

Jau drīz kļūst skaidrs, ka domes balsojums bijis patiesām vērtīgs, un nepaiet no gads, kad jālejām par lasītavas pārveidi – būs bibliotēka, jo interese liela un lasītāju daudz, „tā blakus lasītājam drābam caur dzīves prasībām tika likts pamats bibliotēkas nodibināšanai pie pilsētas pašvaldības”.

Sākotnēji jauno iestādi vada lasītavas komisija: lūdz pabalstu laikrakstu, žurnālu abonēšanai, lūdz neiekāset izpriecas nodokli no pasākumiem (bijā noteikts, ka visi sarīkojumi apliekiem ar nodokļiem, domē tos varēja samazināt vai atlaut, ja sarīkojums nenotiek peljās dēļ, bet mākslas un labdarības nolikā), rūpējas par citām bibliotēkas vajadzībām. Pēdējais zināmās komisijas darbības gads ir 1934., ik pa laikam tā pārvēlēta. No 1932. līdz 1941. gadam bibliotēku vada Marija Polis (Vanags), dažus mēnešus 1941. gada bibliotēkas, lasītavas un arhīva pārzīne ir skolotāja Aija Aināre, ar 1941. gada februāri – Vārnē dzimusais Fricis Valders.

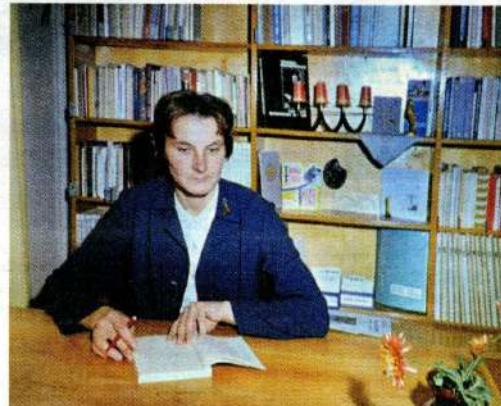
Kara laikā kādubrīd bibliotēka nestrādā, darbutātāk jau 1944. gada. Jaunums ir 1951. gada dibinātā bērnu bibliotēka – Baznīcas ielā 18 divās istabās izvietotas jaunajiem lasītājiem paredzētās pirmās 418 grāmatas (bet tas jau ir cits stāsts).

LAI LASĪTĀJS IEINTERESĒTS UN KĀRTĪGS

Bibliotēka un lasītava sākumā ikyvēnam pilsētas un tuvākās apkaimēs interesentam pieejama bez maksas, laikrakstus un žurnālus varēja lasīt tikai uz vietas. 1922. gada dome lemj, ka jāmaksā pieci rubļi mēnesī par grāmatu izsniegšanu uz mājām. Tos neiekāse no skolēniem, kuru 20. gadu pirmsmājā pusē daudz, savukārt bērniem, kas jaunāki par desmit gadiem, grāmatas neizsniedza.

50.-60. gados bibliotēkas vadītāji Zinaidai Eglietei viena no rūpēm – kā iesaistīt apmeklētājus pasākumos.

38 gadus bibliotēku vadīja Aina Laksberga, gādājot par saturīgiem, emocionāliem pasākumiem arī ideoloģiski jerobežotu iespēju laikos.

Abonementa vadītāja Raima Preisa rāda Viļa Plūdonu rakstus, ko dāvājis viņa dēls Varimants no Kanādas.

Kuldīgas bibliotēkas komplektēšanas un apstrādes nodaļa: Gunta Siliņa, Māra Stepiņa, Ksenija Bondare, Biruta Paupe, Lidija Miklāviča (70. gadi).

2013. gada Ziemassvētku noskaņas bibliotēkā ciemojas bijušās darbinieces: Ināra Drejevska, Biruta Freimane, Biruta Paupe, Aina Laksberga, Daina Bārdiņa, Olga Grīnberga.

Ilgā laiku bibliotēka atrādās Padomju, tagadējā Baznīcas ielā.

Atrašanās vietas

1. Baznīcas iela 1 (1920–1934)
2. Liepājas iela 37 (1934–1940), bij. pasta mājas 2. stāvs
3. Kalna iela 17 (1940)
4. Baznīcas iela 3/5 (1940)
5. Liepājas iela 13 (1944) /Liepājas iela 14 (1944) – laikrakstā Kurzemnieks divas atšķirīgas ziņas
6. Raiņa iela 21 (1945–1965)
7. Baznīcas iela 2 (1965–1978)
8. Baznīcas iela 1 (1978–1993), domes ēka
9. Vakara iela 6 (1993–2011)
10. 1905. gada iela 6 (kopš 2011)

Avots: Kurzemnieks

Datums: 17.11.2020

laikmetu griežos

tas bibliotēku, apriņķa masu gadā ieguvusi galvenās 0. dzimšanas dienu. tūras dzīves veidotāja, ū pilnas zāles.

2020. GADĀ:

- strādā 24 darbinieki,
- oktobrī 3485 lietotāji,
- krājumā 47 565 vienības;
- digitalizēts ap 12 000 dokumentu un vairāk nekā 5000 attēlizdevumu.

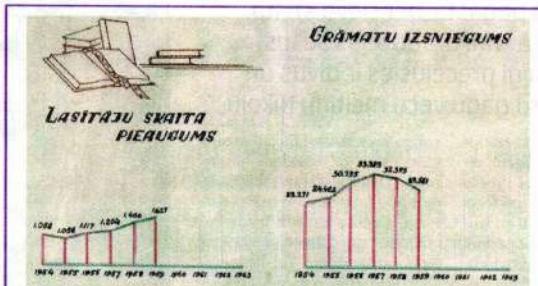
DIREKTORES

- Zinaida Egīte:** 1953–1964
- Aina Laksberga:** 1964–2002
- Laima Mīrda Ostele:** 2002–2019
- Daina Girvaitė:** kopš 2019

AKTIVITĀTES PILNĀ SPARĀ

Literārie vakari, lasītāju konferences (bieži kultūras namā, lai vairāk publikas), tematiskie, jautājumi un atbilstoši vakari ir tikai daļa pasākumi, kam sabiedrība jānevirza *parezījā* domāšanā. 1. lasītāju konference 1949. gada 13. novembrī ir par Annas Sakses romānu *Pret kalnu* (skīst – vien saorganizēts kā pa notīm: runātāji no pagastiem, partijas sekretārs, kolhoza brigadiers, pēc tam kolhozu pašdarbnieku koncerts). Par citu konferenci teikis, ka piedalījās kolhozu priekšsēdētāji un mašīnu un traktoru stacijas (MTS) darbinieki. Bet 48 lasītāju interesējusi konference, ko 1956. gada decembrī rājona bibliotēka sarīkojusi Kuldīgas MTS: apsīpriests krievu rakstnieces Nikolajevas darbs. *Šāsts par MTS direktoru un galveno agronomi.*

1959. gada notiek gatavošanās PSRS Augstākās Padomes vēlēšanām, un pilsētas 2. agitpunktis (ne-jaukt ar vēlēšanu iecirkni mūsdieni izpratnē) ierīkots bibliotēkā: stendi, lekejicas un referāti par sadzīves un

ROMĀNI – VISPOPULĀRKĀIE

Ik pa laikam apkopota informācija, kādas grāmatas lasītāji iemijoši visvairāk.

1924. gadā norādīts, ka visvairāk lasa romāns (populārkākie autori: Eptons Sinklers, Andrejs Upīts, Džeks Londons, Stendāls, bet joti maz – zinātniskos darbus.

30. gados populāri ir Aksela Munteš Stāsts par Sammekelu, Jēkaba Janševska Bandovu un Uzīmteni, Jūlija Vecozolu Dzidra (trīs gadus), Aleksandra Dīma romāni, Viktors Igo Nozēlojamie, Ļeva Tolstoja Karš un miers u.c. Brīvvalsts pēdējos gados – Edvarta Virzās Straumēni, Aleksandra Grīna Dvēselu putenis (trīs gadus), Augusts Saulietis, Andrievs Niedra, Knuts Hamsuns, Sigrija Unsete, Džeks Londons.

1939. gadā uz līgu laiku klūst pēdējais, kad lasītāji brīvi var izvēlēties miljakos autorus un darbus: itē ir Straumēns (trīs gadus pēc kārtas 1. vietā), Viļa Lāča Zvejnieka dēls, Arībalda Kronīca Cītadele, Margaretas Mičelās Vējēm līdzī, Jāga Jaunsudrabiņa un Knuta Hamsuna proza.

Šoruden pieprasīto sarakstā ir apjomīgi romāni: Mičelās Obāmas Izgauti, Kamillas Lekbergas Ragana, Daces Judinas Složdā, Odrījas Karlenas Kalendāra meiteņe, Šarlotes Linkas Cietssirdīgās spēles.

politiskiem jautājumiem. Visādi gājis ar apmeklētāju piesaistīti pārāk ideoloģizētajiem pasākumiem, un tad secinājums *Padomju Kuldīgas* 1959. gada 22. oktobra rakstā: daļu jauniešu vairāk interesē dejas, izklāne, nevis garīga bagātināšanās, apmeklējot bibliotēku un lasot. Bet bibliotekas vadītāja Zinaida Egīte pazino: „Ja komjaunatnes organizācijas rūpīgības uztņēmumos, iestādēs un skolās pret šiem pasākumiem izturusies tikpat vienalldzīgi kā līdz šim, pasākumu nebūs.”

1964. gada bibliotēkas vadību pārņem Aina Laksberga. Par viņas un bibliogrāfes Urzulas Klājavlapas rīkotajiem pasākumiem daudz sirsniņu atminu ir tagadējai abonementu vadītājai Raimai Preisai, kurai bibliotēkā rīt 40. darba gads. Raima atceras, ka apmeklētāju pilni bijusi gan dzelzceļotā konstrukciju rūpīncas, gan *Lauktechnikas* zāle, kad viesojusies aktrise Antra Liedskalnīna, teātra zinātniece Lilija Dzene ar māksliniekiem, modes mākslinieci Asnātu Smeltere u.c. 1980. gada izveidots pilnīgi esperanto valodas apguves klubus *Akvofale*. A.Laksberga arī panākusi, ka 1985. gada ārsta un valodnieka Jura Bāra atdusas vietu vecajos vācu kapos iezīmē piemiņas akmens.

ZEM CENZŪRAS MODRĀS ACS

Pavisam drīz pēc Latvijas okupācijas 1940. gada jūnijā top aizliegto grāmatu un brošūru saraksts, sākas bibliotēku fondu iznīcināšana. Tie-

ši tāpat noteik vācu okupācijas laikā, un Ventīmalā sārts atkal postā aiziet grāmatas. Ar jaunu spēku ideoloģiskajā cīņā cenziņa metas pēc kara, un līdz 1954. gadam top desmit „izņemamo grāmatu” sarakstu (vairāk dokumentu, atmiņu ir krājumā *Grāmatas aizkulisēs, Sol Vita*, 2002).

„Glavīts (Galvenā literatūras pārvalde – aut.) pievērš lielu uzmanību politiski kaitīgās literatūras izņemšanai no Latvijas PSR sabiedriskajām bibliotēkām un grāmatu tirdzniecības tīkla. (...) Vairākums bibliotēku darbinieku pareizi izprata visu šī darba svārīgumu un ar visu nopielītību izturusies pret bibliotēku fondu attīrišanu,” atskaitē par 1948. gadu raksta Latvijas PSR Glavīta priekšnieks J.Jaunzems.

Bet laikam jau kuldīdznieki pie apzinīgi vairākuma nav piedērējuši, un tāpēc 1951. gada 9. septembrī laikrakstā *Literatūra un Māksla* zēlābu un neizpētētais pilna raksts *Apsūnojusi bibliotēku* norāda, ka Kuldīganai bibliotēkā daudz kaitīgas un sēnālu literatūras, kas nu nemaz nedaudz padomju cilvēkiem.

Politisko zīmogu labi raksturo arī 80. gadu tematisko kartotēku nosaukumi: *Pārtikas programmu iestenojot, Kodolkaram – nē!*, *Partijas dzīve rajaonā, Uzvaras 40. gadadienai u.tml.* Taču ir arī pa gaismas starpam: 1981. gadā lasītāvā pirmo reizi abonēts Vācijas Demokrātiskās Republikas žurnāls *Film und Fernsehen*, jaunums ir arī firmas *Melodija* katalogs, kurā reģistrē-

Castītājā vēstules

APSŪNOJUSI BIBLIOTEKA

Todienšūnā zīmējums ap bibliotēku kā simboliskām ikonām izrakstīti grāmatu, ikonu jaunu dramatizētu darbu, Vārpu domāt, kā grāmatu krātuvēm, sevišķi māsu bibliotēcam ar kuriem starpībā mitīgajiem grāmatu, tāpat vēlākām jaunākajām grāmatām, tāpat rāzītām jaunākajām grāmatām, kā arī vēlākām bibliotekas, kur izsniedz grāmatas ar kaitīgām saturu grāmatām, kurām vēlākām vērībām kā vārdām bibliotēku atrodas Kuldīgā. Māksla, māmu neliela, tāpat vēlākām ražotā centrā.

Jā Kuldīgas strādnieki vāl jauniešu centru, tad dzējas laukai sagūt latīņu vārdu kārtību skaitā atrādīs buršu, bērnu, jauniešu, formalītiešu dokumentus, buršu, jauniešu, jaunītiešu pliemēram. Atsevišķi dzīvoši: „Es un manis... Gar zīmas mānas... Arna Līktenstēni” (1923. g.), Kārlis Jēkabsons „Dzīla mīess” (1923. g.), Kārlis Jēkabsons „Pārītās tvejles... Juļa Rūte... Pārītās tvejles... Andrejs Kurčiņš „Dzīres mēlnībasālīdīmādīmā...” un „Pārītās tvejles...”

Prāz lāči: Kārlis Zatīns „Solīgan purvā...”, L. Zāmalis „Dirķes Kazgrāvā...”, Rāivis Rāivis „Dzīnārīzēmē...” un „Sīnījoks...”, Zeltmane „Līgu lībijas...” un

Nikna lasītāja vēstule Literatūrā un Mākslā 1951. gadā.

tas visas LPSR iznākušās plates, pieejams polu žurnāls *Reklama* – īpaši nodierīgs tiem, kas noformē skatlogus, bet 1987. gadā izveidota fonoteke ar 3327 platēm.

JAU CITI LAIKI

1991. gada krājumā ir 67 473 vēnības, kopā ar bērnu literatūru – ap 87 200, bet būtiski mainījies grāmatu saturus. Līdz ar Atmodu atgriezusies t.s. aizliegtā literatūra, ir iespēja to noiprīkt (Zentas Maurīgas darbi, Aleksandras Grīna Dvēselu putenis, Jāņiņku trioloģija, seši *Latviešu literatūras vēstures* sējumi (1935–1937), Edgaru Andersona pētījumi par vēsturi, Edgara Dunsdorfa *Kārļa Ulmaņa dzīve utt.*, daudz trimdas latviešu dāvinājumu. R.Preisa atceras, ka svešatēsi tautiešiem bijusi Joti sirsniņa attieksme un vēlēšanās dāvināt, lai Latvijā nonāktu pirmskārti, kā arī vēlākām vārdā ar pāsvaldību panākt, lai bibliotēka atgrieztos pilsētas centrā, un 2011. gadā tas izdzodas. Svarīgi bijis digitalizēt novadpētniecības resursus, izveidot vietni www.mantojums.kuldiga.lv.

Šobrīd top iestrādes novadpētniecības maršrutiem (tos var iepazīt gan dabā, gan tikai digitālajos resursos), jau tiek piedāvāti divi: *Ūdens Kuldīgā* un *Kuldīga mākslinieka acīm*. Jaunieši var piedāvāties populārajā izlaušanās spēlē, kā arī lasīšanu pārvērst lasītāju vajadzībām; ieviests nebijis pakalpojums – konsultācijas datora un interneta izmantošanā. Bet būtiskākais – sadarbībā ar pāsvaldību panākt, lai bibliotēka atgrieztos pilsētas centrā, un 2011. gadā tas izdzodas. Svarīgi bijis digitalizēt novadpētniecības resursus, izveidot vietni www.mantojums.kuldiga.lv.

Šobrīd top iestrādes novadpētniecības maršrutiem (tos var iepazīt gan dabā, gan tikai digitālajos resursos), jau tiek piedāvāti divi: *Ūdens Kuldīgā* un *Kuldīga mākslinieka acīm*. Jaunieši var piedāvāties populārajā izlaušanās spēlē, kā arī lasīšanu pārvērst lasītāju vajadzībām; ieviests nebijis pakalpojums – konsultācijas datora un interneta izmantošanā. Bet būtiskākais – sadarbībā ar pāsvaldību panākt, lai bibliotēka atgrieztos pilsētas centrā, un 2011. gadā tas izdzodas. Svarīgi bijis digitalizēt novadpētniecības resursus, izveidot vietni www.mantojums.kuldiga.lv.

(Rakstā tapšanā izmantoti bibliotēkas arhīvs, divi magistri darbi: Ilzes Prusakas *Kuldīgas pilsētas bibliotēkas vēsture no 1920. līdz 1940. gadam* un Vinetas Iljinas *Kuldīgas Galvenās bibliotēkas vēsture no 1946. līdz 2010. gadam*.)

Ogres Centrālās bibliotēkas būvniecība – tas ir tālredzīgs skats nākotnē

Moderno tehnoloģiju izmantošana ēku celtniecībā lauj gana ātri iestenot apjomīgus būvprojektus – viens no piemēriem, kas to apliecinā, ir Ogres Centrālās bibliotēkas (OCB) būvniecība.

OCB būvdarbi virzās uz priekšu straujiem soļiem – 2019. gada oktobrī tika uzsākta vecās bibliotēkas ēkas demonstrāža, lai sagatavotu būvlaukumu jaunās ēkas celtniecībai; 2020. gada martā sākās jaunās ēkas būvniecības darbi, šī gadsā augustā – jaunās būves spāru svētki. Šobrid turpinās būvprojekta paredzētie darbi. Nav aiz kalniņiem jaunās ēkas nodošana tās turpmākajiem iemītniekiem – OCB un Ogres novada Dzimtsarakstu nodajai – 2021. gada maijā visiem darbiem jābūt pa beigtiem.

«Ogres Centrālās bibliotēkas pagaidu mājvieta Zvaigžņu ielā 4 atrodas blakus jaunās ēkas būvlaukumam, bibliotēkas darbinieki ik dienu var vērot, kā būvnieki strādā, un, redzot, cik precīza ir darba organizācija objektā, man kā bibliotēkas vadītājai un maniem kolēgiem nav ne mazāko saubu par to, ka jaunā būve tiks pabeigta noteiktajā termiņā un teicamā darbu izpildes kvalitātē,» ir pārliecīnāta OCB direktore Jautrite Mežjāne, uzsverot, ka jauno, plašo ēku ar nepacietību gaida gan OCB darbinieki, gan lasītāji.

OCB ne tikai apkalpo lasītājus, bet arī veic Ogres reģiona (bijušā Ogres rajona) četru novadu 20 publisko bibliotēku darbības koordināciju, metodisko vadību un sniedz konsultatīvo palīdzību – šādas funkcijas OCB pildīja arī Ogres rajona laikā, tās turpina pēc rajona saņāšanas novados un turpinās arī pēc administratīvi teritoriālās

Jaunās ēkas nodošana tās turpmākajiem iemītniekiem – Ogres Centrālajai bibliotēkai un Ogres novada Dzimtsarakstu nodajai – paredzēta nākamā gada maijā.

reformas, novadiem apvienojties. Vai teikt, ka OCB ir spilgti darbības nepārrauktības pieņērs, sava veida tilts starp periodu pirms iepriekšējās reformas un pēc nākamgad gaidāmās reformas; tilts, kas vieno visas vietējās Gaismas pilis.

«Jauna un moderna bibliotēka – tas ir katra novada sapnis. Ioti priečajos par topošo Gaismas pilī Ogrē,» savu viedokli pauž Dace Jansone, kultūras darbiniece un latviešu trimdas literatūras «Grāmatu klēts» veidotāja Lauberē un Lielvārdē. «Bibliotēka sen jau vairs nav tā vieta, uz kuru cilvēki dodas tikai pēc grāmatām; bibliotēkas ir kļuvušas par kultūras un sabiedriskās dzives centriem, vietu, kur iegūt jaunas zināšanas, prasmes un iespādus; tās ir socializēšanās un informācijas apmaiņas vietas ar pievienoto vērtību. Bibliotēka ir kļuvusi par būtisku iedzīvotāju ikdienas dzives sastāvdaļu.

Veidojot latviešu trimdas literatūras «Grāmatu klēti», savās rokās esmu turējusi vismaz 50 000 grāmatu un zinu prasīga lasītāja vēlmes un vērtības,» uzsver D. Jansone un saka: «Lai kolēgiem Ogrē izdodas izveidot modernu kultūrizglītības centru, kur mūs pārsteigtu ar jauninājumiem ne tikai Latvijas kultūras telpas līmeni. Lai top ista Burtneku pilī!»

Runājot par bibliotēkām Ogres novadā, nevar nepieeminēt «Grāmatu klēti», ko D. Jansone sāka veidot Lauberē, vēlāk to turpināja pilnveidot un papildināt ar jauniem trimdas rakstnieku darbiem, bet kopš 2017. gada «Grāmatu klēts» atkal ir atgriezusies Lauberē. «Par to, ka «Grāmatu klētij» mājvieta rasta Ogres novadā, esmu patēcīga Ogres novada pašvaldības domei un toreizējam domes priekšsēdetāja vietniekam Egilam Helmanim – par atsaucību un spēju novērtēt šīs trimdas lite-

ratūras krātuves nozīmi. Latvijā izauga divas jaunās paaudzes, kurām nebija pat nojausmas par tām bagātībām, kas radās, dzīvojot un veicot lielu garigu darbu ārpus padomju Latvijas robežām. Tas ir lielakais un vērtīgakais piensums latviešu tautas kultūrai, ko sniegsu trimdas sabiedriba. Līdz ar atmodas laiku šīs bagātības sāka meklēt un atrada ceļu uz mājām, arī uz Lauberi un Lielvārdi,» saka D. Jansone.

Par jaunas OCB ēkas nepieciešamību sava vārds sakāms Lauberes pagasta bibliotēkas grāmatu fondam un Viļa Mikelsona «Grāmatu klētij», šo latviešu izcilību mūžos un darbos šeit un trimdā radītais savienojas Lauberē. Laipni aicinu ikvienu interesentu izmantot šo unikālo bagātību, kas savu vērtību nekad nezaudēs.»

Savu nozīmi sabiedrības dzīvē caur laiku laikiem nezaudēs bibliotekas – tāpēc arī Ogres novada centrā top jaunā Gaismas pils. ●

ka jaunās Ogres Centrālās bibliotēkas ēkas būvniecība ir ceļš uz šo saturu un formas harmoniju – uz Gaismas pili Ogrē un viņa novadā.

«Patiesi priečajos, ka Ogres novada pašvaldības dome ir pieņēmusi šo vēsturisko lēmu un to sekmīgi īsteno. Tas ir tālredzīgs skats nākotnē, kad, visticamāk, galvenais un vienīgais valsts nodrošinātās kultūras starojuma radītājs būs bibliotekas. Noteikti jaunajai paaudzei tā būs iecienīta vieta, kur satikties, uzturēties, gūt jaunas atklāsmes, pilnveidoties un satu-rīgi pavadīt brīvo laiku,» saka M. Livčāne.

Par «Grāmatu klēti» runājot, M. Livčāne atlāj, ka patlaban sazinājā ar trimdas latviešu organizācijām tiek papildināts krājums, turpinās Grāmatu klēts vizuālā un funkcionālā pilnveide. Par trimdas literatūras krātuvi atrodamajām tautas gara mantām interesē izrāda kā vietējie, tā atlākākie lasītāji, kā arī vēsturnieki un literatūrzinātāji. Jāpiebilst, ka Lauberes bibliotēkā ir izveidota Apāja zāle un pie bibliotekas – sajūtu dārzs «Raiņa un Aspazijas Saulainais stūrītis».

M. Livčāne: «Rainis un Aspazija savus literāros darbus rādīja gan dzimtenē, gan trimdā. Pateicoties bibliotekas grāmatu fondam un Viļa Mikelsona «Grāmatu klētij», šo latviešu izcilību mūžos un darbos šeit un trimdā radītais savienojas Lauberē. Laipni aicinu ikvienu interesentu izmantot šo unikālo bagātību, kas savu vērtību nekad nezaudēs.»

Savu nozīmi sabiedrības dzīvē caur laiku laikiem nezaudēs bibliotekas – tāpēc arī Ogres novada centrā top jaunā Gaismas pils. ●

Avots: Ogres Vēstis Visiem

Datums: 06.11.2020

Mālupes bibliotēka jaunās telpās

Tagad, ejot uz veikalu, apmeklētāji pa ceļam iegriežas arī bibliotēkā

Mālupes bibliotēka jau ilgāk kā mēnesi atrodas pagasta centrā jaunās telpās. Iepriekšējās - Mālupes muīžas ekā, kas celta 1851. gadā, - tā bija no 1947. gada. Diemžēl tās vairs neatbilda mūsdienu prasībām, tādēļ lemts par labu jaunām.

Neatbilstoši apstākļi

Mālupes bibliotēkas vadītāja Daiga Babule atklāj, ka iepriekšējā eki bija plāsas telpas un ziemā tās bija grūti apgādāt ar siltumu. Tāpat ēkas otrajā stāvā atradās vēstures istaba, kas nereti palika neapmeklēta, jo senioriem bija grūti uzkāpt otrajā stāvā. Grūtības iekļūt bibliotēkā sagādaja arī stāvā uzbrauktuve, kas nelāva to apmeklēt cilvēkiem ratījķrēlos. "Visur notiek optimizācija, ari šim etapam bija jānotiek. Iepriekšējās bibliotēkas telpas bija par lielu," viņa stāsta.

Ir arī sociālā istaba

Tagad bibliotēka atrodas Mālupes kādreizējā sociālajā centrā (vēsturiski ēkai bijis muižas stallis), kur telpas ir labiekārtotas. „Joprojām sājā ēkā ir pieejama sociāla istaba. Maznodrošinātie pagasta iedzīvotāji var mazgāt drēbes un iejet dušā, ja tas nepieciešams, iepriekš sazinoties ar sociālo darbinieku. Savā ziņā tās ir labi, jo cilvēki var ienākt arī bibliotēkā,” uzsvēr vadītāja.

Mājīgāk un siltāk

D. Babule ar prieku uzsver, ka tagad bibliotēkas telpās ir gaiši, silti

JAUĀS TELPAS. Bibliotēkas vadītāja Daiga Babule atgādina, ka Mālupes bibliotēka ir atvērta pirmdienās, otrdienās no 8.00 līdz 13.30, trešdienās, ceturtdienās no 11.00 līdz 19.00, piektdienās no 8.00 līdz 13.00 un tajā laikā gaidītās ikviens apmeklētājs.

un mājīgi. "Var nodrošināt metra attālumu starp grāmatu plaukumiem, grāmatām "ir, ko elpot", jo tās var izkārtot brīvi, kā prasa visi noteikumi." Dzījākajā telpā iekārtota ar bērnu istaba, kur var ne vien lasīt, bet arī zīmēt, krāsot, rotātāties. "Tas ir gadījumos, kad jaunās māmiņas izmanto, piemēram, datoru, tad bērni var radoši izpausties un ir vecāku redzesloka. Arī bērni labprāt pavada laiku bibliotēkā, apsēžas uz pufu un lasa izvēlēto literatūru." Šī ir vienīgā bibliotēka novadā, kurā ir kamīns ar

dzīvu uguni, kas priečē ne vien vadītāju, bet arī lasītājus. Bibliotēkā ir arī sava mājas garīgš, dažādas dekorācijas, kas piešķir istenu mājīguma izjūtu.

Babule pastāstīja, ka par telpu nomaīnu jāpateicas Mālupes pagasta parvaldei, Alūksnes novada pašvaldības izpildītorei Janinai Čugunovai, Kultūras un sporta nodalas vadītajai Sanitai Eglitei, jo abas vienprātīgi atzina, ka bibliotēkai vajag gaīšas telpas. Tapat lielu paldies viņa sakā savai gīmenei, kas palīdzējusi iekārtosānas darbos.

Pa celam uz veikalų

D. Babule 12 gadus saistīta ar darbu bibliotēkā un novērojusi, ka Mālupes bibliotēku tagad apmeklē krietiņi vairāk cīlveku. Ir arī jaunie lasītāji. "Kad bibliotēka atradās tālāk, tie, kuri dzivo tepat pagastā, teica - nebija jau tālu, bet tas diķis. Piecas minūtes vecam cīlvekam ir daudz," stāsta vadītāja. Tagad, ejot uz veikaluu, apmeklētāji pa ceļam iegriežas arī bibliotēkā.

Turklāt tajā ienāk vairāk cilvēku, lai kārtotu sadzīviskas lietas, piemēram, veiktu maksājumus, meklētu

informāciju internetā, izprintētu dokumentus.

Mālupē lasa!

Bibliotekāre stāsta, ka cilvēki pagastā lasa daudz. Ir tie, kuri lasa tikai žurnālus, avīzes. Ir lasītāji, kuriem vajag grāmatas. Taču priečē, ka cilvēki joprojām vēlas lasīt. Lasa ne tikai latviešu literatūru, vairāk tomēr cilvēkiem patik ārzemju autoru darbi. Viņa atzist, ka pazīst savus lasītājus un piemeldē viņiem nepieciešamo. Iegādātas pēdējās jaunākās grāmatas.

Attālināti tikai mācības

Sobiř cilvēki ir piersadiķi, bibliotēku apmeklē aizsargmāskās, ievēro visas drošības prasības. Vaičā par iepriekšējo laiku, kad bibliotēka strādāja attalīnātā, vadītājā saka - virusa ietekme nav bijusi liela, bet zudusi cilvēciskās saiknes, kaut vai, lai pārmitu kādu labu vārdu. "Pavasari cilvēki pieklauvēja pie loga vai piezvānja, es samēklēju nepieciešamo, ieliku maiņu un atstāja ārpusē. Atgrieztās grāmatas noliku karantīnā. Tomēr jāpriečājas, ka Mālupes bibliotēka vēl sobriž nestrādā attalīnātā. Attalīnāti notiek tāki mācības." Kā izrādās, arī bibliotekārā darbs ir nepārrauktas mācības, ūgi daudz marķā. D. Babule ieguva bibliotekārā profesijas trešo limeni un tagad attalīnāti piedalas Kultūras ministrijas kurss "Modernu un kvalitatīvu digitālo, vizuālo materiālu izveide". **AMZ**

Teksts un foto: Loretta Jareane

Avots: Alūksnes un Malienas Ziņas

Datums: 13.11.2020

Tumšajā laikā palīdz grāmatas

Foto: Juris Ērglis

Laikā, kad ārkārtējās situācijas dēļ nav iespēju apmeklēt teātra izrādes un koncertus, grāmata kļuvusi par vienu no retajām kultūras baudām, bet bibliotēka – par vienu no retajām kultūras iestādēm, kas joprojām ir atvērta. Ventspils bibliotēka, ievērojot virkni piesardzības pasākumu, turpina lasītāju apkalpošanu klātienē, un lasītāji to novērtē.

► 5. lpp.

Tumšajā laikā palīdz grāmatas

Līga Tīrmane

► 1. lpp.

Arī valstī izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā, kas pagaidām noteikta no 9. novembra līdz 6. decembrim, Ventspils bibliotēka turpina lasītāju apkalpošanu klātienē. Bibliotēkas struktūrvienības ir atvērtas to parastajā darba laikā, izņemot Ventspils Augstskolas (VeA) bibliotēku, kuras darba laiks pirms četrās nedēļas dienas sašināts par vienu stundu.

Bibliotēka ievēro valstī noteiktās epidemioloģiskās drošības prasības un aicina tās ievērot arī savus lasītājus. Ienākot bibliotēkā, ikvienam ir jādezinificē rokas un jālieto sejas maska vai vizieris, kā arī jāievēro 2 metru distance no citiem apmeklētājiem. Tā kā bibliotēkās vienam apmeklētājam jāparedz vismaz 10 m² no publiski pieejamās telpu platības, apmeklētāju skaits lasītavā ir ierobežots. Katrā stāvā vienlaikus drīkst uzturēties ne vairāk kā astoņi apmeklētāji, Bērnu bibliotēkā – vēl divi. Datorus drīkst izmantot ne il-

gāk kā 30 minūtēs, un šāds laika limits jāievēro arī tiem lasītājiem, kuri bibliotēkā uz vietas lasa laikrakstus un žurnālus. Katrā grāmata, kuru lasītājs atnesis atpakaļ, pirms tā tiek izsniegtā nākamajam lasītājam, trīs dienas tiek noturēta karantīnā.

Bibliogrāfijas un informācijas nodaļas vadītājs Kārlis Lithens ziņo, ka šogad vīrusa dēļ ir nedaudz maiņjušies lasītāju ieradumi. Gada sākumā Galveno bibliotēku dienā apmeklēja ap 300 lasītāju, savukārt šoruden to skaita sarucis par aptuveni 100 lasītājiem. Toties ļoti pieaudzis e-grāmatu lasītāju skaits – ja pērn visa gada laikā e-grāmatu bibliotēku ar Ventspils bibliotēkas izsniegtajiem autorizācijas rīkiem apmeklēja 179 lasītāji, kuriem izsniegtas 379 grāmatas, tad šogad līdz 1. oktobrim e-grāmatas lasījuši 393 Ventspils bibliotēkas apmeklētāji, kam izsniegtas 1205 grāmatas.

Vecākā bibliotekāra Maruta Ose novērojusi, ka daudzi lasītāji, ienā-

kuši bibliotēkā, lieki te nekavējas – ātri izvēlas grāmatas un dodas prom. Kāds lasītājs cēsas no bibliotēkas panemt krietnu kaudzi grāmatu, lai būtu nodrošinājies ar lasāmvielu ilgākam laikam. Cits, tieši otrādi, cēsas atbrīvoties no bibliotēkas grāmatām – lai mājās nebūtu nekā lieka. Daudzi lasītāju pieprasījumi pēc grāmatām ir ļoti konkrēti, bet iecienītas, tāpat kā agrāk, ir arī grāmatas, kas izliktais apskatei un kuras iesaka citi lasītāji. Novembrī parasti bibliotēkās viena nedēļa ir veltīta ziemelvalstu literatūrai. Šogad lasījumi sveču gaismā bibliotēkā notiktu nevar, taču ir ierīkota izstāde, un tajā izlīktas grāmatas lasītāji labprāt izvēlas panemt lasīšanai mājās. Mazāk šajā laikā ir periodikas lasītāju, jo lasīšanai atvēlētais laiks ir ierobežots. Vecākā bibliotekāre pieļauj, ka daļa lasītāju tagad paši abonē preses izdevumus vai nopērk iecienītos žurnālus.

Kārlis Lithens stāsta, ka lasītāji, kad atkal tika izsludināta ārkārtējā situācija, bažīgi vaicājuši, vai bib-

liotēka turpinās stādāt, un ziņu, ka tas tā būs, uztvēruši ar lielu atvieglojumu. To, ka bibliotēka joprojām gaida lasītājus, novērtē arī Ginta, kas pusdienu laikā ienākusi pēc grāmatām. Tās vienmēr ir patīkami lasīt, bet īpaši – tumšajos rudens vakaros. Jaunajām grāmatām veikalu plauktos cenas ir ļoti augstas, taču bibliotēkā tās var saņemt bez maksas. Tāpat grāmatas ļoti noder studijām, un arī Ginta vienu paņemusi savai meitai.

Bibliotēkas darbinieki cēsas iepricināt un pārsteigt savus lasītājus. Pieņem, pathaban bibliotēkā norisinās akcija *Latviešu spēks latviešu grāmatās*. Katrā akcijai izraudzītā grāmata ir iesainota papīra maisiņā tā, ka par tās saturu vēsta tikai cītās – nav redzams ne nosaukums, ne autors. Tādējādi lasītājs var doties *aklajā randījā* ar grāmatu. Savukārt izstāde *Vīns ir dzeja pudelē* lasītājam atgādina, ka arī tumšajā laikā ir mazie dzīves prieki, un noreibt jau var ne tikai no vīna, bet arī no labas grāmatas. ■

Avots: Ventas Balss

Datums: 13.11.2020

Preiļu bibliotēkai – 90

Preiļu pilsētas valdes sēde 1930. gada 21. oktobrī vienbalsīgi nolēma atvērt bibliotēku – lasītavu 23. oktobrī un turēt atvērtu ik dienas no plkst. 18.00 līdz 22.00. Tāds bija sākums.

Ir pagājuši 90 gadi, kopš Preiļos darbojas bibliotēka. No maza, īrēta 2-istabu dzīvokļa Liepu ielā 7 esam izauguši par Gaismas pili ar plašām, ērtām telpām, modernu aprīkojumu, bezvadu interneta pieslēgumu, mūsdienīgām lietotāju apkalpošanas iespējām, Pieaugušo mūžizglītības centru un Ģimenes digitālo aktivitāšu centru.

Bibliotēkas darbinieku profesionālītāte, pieredze un entuziasms rada bibliotēkas lietotājiem komfortablū vidi atpūtai, komunikācijai un pašizpausmei.

Svētku reizē īpašu paldies sakām ilggadējai bibliotēkas vadītājai Inārai Batarāgai, visiem bijušajiem un esošajiem bibliotēkas darbiniekiem, Preiļu novada domei, visiem sadarbības partneriem, reģiona un Latvijas bibliotekāru saimei un ikvienam bibliotēkas lietotājam.

Īstenojot saukli «Bibliotēka – vārti uz informācijas pasauli», esam pārliecināti, ka, tālredzīgi un ieinteresēti darbodamies kopā, spēsim izveidot bibliotēku kā vienotu, mūsdienīgu pašvaldības informatīvo centru plašam sabiedrības lokam.

Šoreiz svētku prieku mazina neparedzēti apstākļi, taču aicinām iedzīvotājus individuāli apmeklēt bibliotēkas jubilejai veltītās izstādes. Ceram, ka bibliotēkas 100-gadi svinēsim kopā!

Vilhelmine Jakimova,
Preiļu Galvenās bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas vadītāja

Avots: Preiļu Novada Vēstis

Datums: 23.10.2020

Ceļš uz brīvu Latviju sākās pirms 4. maija

Sadarbībā ar Nicas pagasta bibliotēku un tās vadītāju Ritu Ābelīti 23. oktobrī Nicas kultūras namā bija tikšanās ar rakstnieci, žurnālisti un politiķi Marinu Kosteņecku, viņas atmiņu krājuma "Mans XX gadsimts" prezentācija. Tas bija laika spridis nopietnām pārdomām par Latviju un ceļu uz brīvību. Sarunu palīdzēja risināt projekta vadītāja Karina Pētersone.

Atmodas laikā tik populārajai un tautas iemīlotajai rakstniecei M. Kosteņeckai veselības problēmu dēļ vairākus gadus nebija iespēju tikties publiskos pasākumos, tādēļ nolēmusi rakstīt savas atmiņas par ceļu uz brīvu Latviju. Sākotnēji izdevums tapis viņas dzimtajā krievu valodā, bet vēlāk pārtulkots latviski. Rakstniece pastāstīja par laiku, kad pret pašas gribu ievēlēta PSRS Augstākajā padomē, par Baltijas valstu delegāciju centieniem darīt zināmu pārējo PSRS republiku deputātiem, kas ir Molotova-Ribentropa pakts. Par veiksmēm un publiskiem pazejumiem.

Viņa savulaik daudz rakstījusi presē par dzīves pabērniem, par palīgskolām un bērnunamiem, kas padomju valstī bija jomas, par ko labāk klusēt. Rakstnieci emocionāli aizkustināja zāles noformēju-

mā izmantotie virši, kas uzjundīja atmiņas par tikšanos ar palīgskolas bērniem ilgākā laika posmā, ar bērniem, kas nav mūži, bet ir savādāki un dažkārt ar daudz dzīlākām jūtām.

M. Kosteņecka gada garumā apmeklē daudzus Latvijas novadus un ir sajūsmā par to, cik daudz ir paveikts, cik novadi ir sakopti atšķirībā no Rīgas. Viņa ir pārliecināta,

ka tauta dzīvo, ja tiek kopta valoda un kultūra. Viešņa ļoti novērtēja Nīcā redzēto, priecājās par glītājām Nicas kultūras nama telpām un viesmīlīgo uzņemšanu.

M. Kosteņeckas grāmatu "Mans XX gadsimts" gan latviešu, gan krievu valodā Nicas pagasta bibliotēka saņēma dāvanā. Tā tagad pieejama ikviensam lasītājam.

Gunita Šime

Avots: Nicas Novada Vēstis

Datums: 30.10.2020